

**MALEZYALI MÜSLÜMAN ENTELEKTÜELLER VE
HADİS METİN ÇALIŞMALARI:
“İSLAMDAKİ KIZ KARDEŞLERİN” (SIS) ADLI
HAREKETİN KADINLARI AŞAĞILAYAN HADİS
METİNLERİYLE İLGİLİ YORUMLAMALARINA ÖZEL
REFERANS***

Çeviren Aşır ÖRENÇ*

ÖZET

İfadeler, özellikle de kutsal metinler (bunların içerisine Allah'ın elçilerinin ifadeleri de dahildir) yanlış anlaşılma olasılıklarından asla münezzeh değildir. Hz. Peygamber'in sünnetiyle uğraşan insanlar, O'nun yokluğunda farklı hermenötik yaklaşımlardan ötürü yorumlama problemleriyle karşılaştılar. Eğitim planları ve kültürel arka planlar, dini metinlerin yorumlanma sürecine büyük katkıda bulunmuştur. Kur'an ve hadisteki emirlerin anlaşılması ve uygulanması, en başından itibaren açık ve değişen yasal kriterler tarafından sınırlandırılmıştır. Bu durum yirminci yüzyıla kadar bu şekilde devam etmiştir. Kolonileştirilmiş çoğu Müslüman ulus, (bugün kolonyal metodoloji ve felsefi teorilerin hüküm sürdüğü), İslam dünyasında entelektüel karmaşaya sebep oldu. Sonuçta Müslüman zihinler, kendilerinin kutsal doğru ve varsayımlarının ne olduğunu sorgulamaya başladı ve neticede bunların saf doğrular (doğma) olduğuna, insanın zihni spekülasyonları olduğuna karar verdiler. Bunlar şu anda hüküm süren modern yaklaşımlarla uyum içerisinde değildir.

Bu çalışmanın amacı, Malezyalı Müslüman kadın entelektüelleri (SIS) tarafından temsil edilen görüşleri incelemek ve değerlendirmektir. (SIS), bir grup kadın Müslüman modernist topluluktur. Bu topluluk şu soruyu sorarak ortaya çıkmıştır: “Eğer Allah adilse, o takdirde Kur'an ve hadislerde ortaya konan kanun/kural ve politikalar niçin eşitsizlik ortaya koymaktadır?” Bu soru, (SIS)'in kurucu üyelerinin, Müslüman kadına karşı İslam adına yapılan ayrımcılık problemlerine çözüm için arayışa başladıkları zaman karşılaştıkları yakıcı bir soruydu.

* Dr. Habeeb Rahman Ibramsa (Department of Qur'an and Sunnah Studies, International Islamic University Malaysia) tarafından “Muslim Intellectuals of Malaysia and Hadith Textual Studies: Special Reference to Sisters in Islam's (SIS) Interpretation of Hadith Text Disgracing Women” başlığıyla X. Hadis Meclisi (Uluslararası İhtisas Toplantısı)'nde (10-11 Aralık 2011, İstanbul) sunulan tebliğin çevirisidir.

* Öğr.Gör.Süleyman Demirel Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, Hadis Anabilim Dalı SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hadis Bilim Dalı Doktora Öğrencisi

(SIS) üyeleri, kadın düşmanlığı içeren rivayetleri ciddi bir şekilde eleştirmektedirler. Bu çalışma onların bu konudaki yorum, anlayış ve fikirlerini inceleyerek onları çapraz sorguya tabi tutar. Çapraz sorgunun amacı, uyumun derecesini ve bilimsel girdilerin tutarlılığını test ederek, yorumlarını bir mantık çerçevesinde değerlendirerek onların tutarlı olup olmadıklarını incelemektir.

GİRİŞ

İslam'da kadının statüsü bir problem oluşturmamaktadır. Kur'an'ın ve ilk Müslümanların kadın olgusuna yaklaşımları; yaşam için kadının da yüce bir yere sahip olduğu, kadının erkekten ne üstün ne de aşağı olduğudur. Yabancı kültürlerin etkisi ve dış etmenler olmasaydı bu soru Müslümanlar arasında asla ortaya çıkmayacaktı. Kadının erkekle eşit olması garanti altına alınmıştır. Şu bir gerçektir ki, kimse kadının pozisyonunu bir problem olarak düşünmedi. (Her ikisinin de yeri bellidir). İslam'da kadının pozisyonunu anlayabilmek için İslam öncesi çağa veya günümüze bakmaya gerek yoktur. İslam kadına - daha öncesinde diğer hiçbir din ve yasal sistemlerin vermediği - hak ve ayrıcalıklar vermiştir. Bu durumu parça parça değil de bir bütün olarak ele almak gerekmektedir.

Kadının hak ve sorumlulukları erkeğinkiyle eşittir, fakat aynı değildir. Eşitlik ve aynılık iki farklı şeydir. Bu fark anlaşılabilir; çünkü kadın ve erkek aynı değildir. Fakat eşit yaratılmışlardır. Bu farkı akılda tuttuğumuzda sorun ortadan kalkmaktadır. İki aynı kadın ve erkek olmak imkânsızdır.

Eşitlik ve aynılık arasındaki bu fark büyük öneme sahiptir. Eşitlik arzulanırken aynılık arzulanmaz. İnsanlar aynı yaratılmamış, eşit yaratılmışlardır. Bu ayrımı akılda tuttuğumuzda kadının erkekten aşağı oluşunu düşünmek imkânsızdır. Kadının erkekten daha az önemli olduğu varsayımı temelsizdir. Kadının durumu erkeğinkiyle aynı olsaydı, kadın adamı çiftlemiş ve ikizi/kopyası olmuş olurdu ki bu imkânsızdır. İslam'ın kadına eşit fakat aynı olmayan haklar vermesi; onu dikkate aldığını, onayladığını ve bağımsız bir kişilik olarak tanımladığını göstermektedir. Kadını şeytanın ürünü veya kötülüğün tohumu olarak gören İslam algısı değildir. Kur'an, kadını erkeğin boyunduruğu altında ve ona itaat etmekten başka şansı olmayan bir varlık olarak tanımlamaz. Erkeği de kadının hakim baskın efendisi olarak görmez. Kadının ruhu olup olmadığını soran İslam değildir. İslam tarihinin hiçbir döneminde hiçbir Müslüman, kadının insan statüsünden, ruha sahip olduğundan ve diğer güzel ruhsal özelliklerinden şüphe duymamıştır.

Diğer popüler inanışların aksine İslam, ilk günah için Hz. Havva'yı tek başına suçlamaz. Kur'an açıkça söylemiştir ki, hem Hz. Havva hem de Hz. Âdem hata yapıp günah işlemiştir. Sonra her ikisini de pişmanlığından dolayı Allah bağışlamıştır. Allah (cc), her ikisine de atıfta bulunmaktadır. Hatta Kur'an'da, ilk günah noktasında kadına karşı önyargılı olmasından dolayı Hz. Âdem'in daha suçlu bulunduğu izlenimi vardır. İslam, önyargıyı ve kuşkuyu onaylamaz. Çünkü her ikisi de eşit derecede hatalıydı. Eğer Hz. Havva'yı suçlayacaksak, Hz. Adem'i de aynı derecede belki de daha fazla suçlamalıyız.

Kadının İslam'daki yeri, diğer sistemlerden farklı bir şekilde eşsiz ve benzersizdir. Fakat biz bazı hadis metinlerinde kadının aşağılandığını ve kadın düşmanlığını buluyoruz. Kadını hayvanlar seviyesine indirgeyen hadisler de mevcuttur. Örneğin: "*Kadın; adi, alçak ve kepaze bir yaratıktır.*" hadisi ve buna benzer rivayetler, hadis literatürü içerisinde çok küçük bir kısmı oluşturmaktadır. Bu tür hadisler, dünya çapındaki Müslüman liberaller ve Müslüman feminist hareketler tarafından güçlü bir şekilde eleştirilmektedir. Sonuçta Müslüman zihinler, kutsal gerçekleri ve bu gerçeklerin yansımalarının ne olduğunu sorgulamaya başladı. Neticede bunların birer dogma ve insanın zihni spekülasyonları olduğuna hükmedildi. Bunlar, şu an hüküm süren modern yaklaşımlarla uyum içerisinde değildir.

İSLAMİ FEMİNİST HAREKET

Modern İslami feminist hareket 19. yy'da başladı. İranlı şair Tâhirî, Kur'an'ın yorumunu ele alan ilk kadındı. Müslüman bir ailede doğdu ve yetişti. Daha sonra *Bahâî İnanıcı* (İran'da 1844-1852 yıllarında ortaya çıkan dini hareket) grubunun önemli bir üyesi oldu. Bu dönemde çok eşliliğe karşı çıktı. Bunun yanında başörtüsü takmaya ve kadının önündeki diğer kısıtlamalara karşı çıktı. İdam edilmeden önce dikkate değer en önemli sözlerinden biri şudur: "*Beni istediğiniz zaman öldürebilirsiniz, fakat kadınların özgürleşmesini durduramazsınız!*"

Ayşe Abdurrahman, Kur'an'ı yorumlayan ikinci modern kadındı. Kendisini feminist olarak görmemesine rağmen, feministik temalar içeren çalışmaları mevcuttur. 1959 yılında popüler kitaplarını yayınlamaya başladı. Naguib Mahfoun da 1959'da Hz. Peygamber'in alegorik ve feministik versiyonlu hayatını yazdı.¹

Son zamanlarda İslamcı feministler, camilerde ve meydanlarda eşitliği seslendirmeye başladı. Bu hareketin en önemli öncüsü Amine Vedud'dur. Malezya'da 3 yıl Yrd. Doç. olarak çalışmalarda bulundu. Kur'an çalışmaları alanında 1989-1992 yılları arasında tezini yayınladı. Daha sonra

---

¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Islamic_feminism#cite_note-35.

“*Kadın Perspektifinden Kutsal Metni Tekrar Okumak*” adlı eserini yayınladı. Birleşik Arap Emirlikleri tarafından yasaklanan bir kitap daha yazmıştır. Bu kitabı Malezya’daki akademik çalışmalar için kaynaklık teşkil etmektedir.

İSLAM’DAKİ KIZ KARDEŞLER (SIS)

(SIS), Malezya’daki kadın entelektüellerin bir organizasyonudur. İslam’da açıkça belirtilmiş olan kadın haklarını araştırıyorlardı. Aynı zamanda devlet dairelerindeki kadın haklarını savunuyorlardı. Seçkin liderlerinden biri Zainah Anwar, kuruluşundan 80’li yılların sonuna kadar 20 yıl bu organizasyona başkanlık yapmıştır.

Malezyalı Müslüman kadınlar tarafından sahip olunan hak ve ayrıcalıklar (İslam’ın Malezya’ya gelişinden bu yana) bu feminist hareket tarafından tartışıldı. Müslüman kadın hakları için İslami çerçevede mücadele edildi ve erkek meyilli hüküm süren Kur’an ve hadis metinlerinin yorumlarıyla mücadele edildi.

(SIS), Kur’an ve hadisin ataerkil toplumlarda yorumlanmasının kadınların haklarını azalttığını (çok eşlilik, erkekler için boşanma kolaylığı, kadının evliliğe zorlanması ... vb) düşünüyorlardı. İndirgemeci metodoloji ve feminist yorumlar ile (SIS), Kur’an ve hadis metinlerini (erkek meyilli yorumları reform etmek ve halkı cinsiyet eşitliğinden haberdar etmek için) tekrar yorumlar. (SIS), yıllar boyu aile kurallarını düzenlemek için çabaladı. Devletten ve dini liderlerden kadın haklarını talep etti. Sonunda büyüyerek etkin İslami kadın topluluğu grubu oldu. Çalışmaları muhafazakâr gruplar tarafından suçlamalara maruz kalsa da Müslüman kadının kötü durumunu düzeltmek için çalıştılar. Bu açıdan Malezya’daki feminist entelektüelleri tartışmak için benim bu çalışmam bir durum değerlendirmesini amaçlamamaktadır. Amacım, (SIS)’in İslami kaynakları (özellikle kadını aşağılayan hadis metinlerini) nasıl formüle ettiklerini ortaya koymaktır.

KADINI AŞAĞILAYAN HADİS

Şüphe yok ki hadis literatürü içerisinde yapısında kadını aşağılayan bazı hadisler mevcuttur ve bu konuda çok az örnek mevcuttur. Örneğin: “*Bir kadın namazı bozabilir.*” hadisi. Ebu Hureyre (ra) rivayet ediyor: Allah Resulü(sav) dedi ki: “Kadın, eşek ve köpek namazı bozar, şayet sütte gibi önüne bir şey koyarsa müstesna.”²

Hiz. Abdullah b. Abbas’tan rivayetle: Sanırım Allah Resulü(sav) dedi ki: “*Biriniz sütresiz namaz kıldığında bir köpek, bir eşek, bir domuz, bir*

---

² Müslim, IV, 1034.

*Yahudi, bir Mecusi ve bir kadın onun namazını bozar. Fakat bir taş atımı önünden geçmesi müstesna.*³

(SIS)’e göre, bu hadiste kadın, köpek ve eşek ifadelerinin bir arada zikredilmesi, kadının bunlarla aynı seviyeye yerleştirildiğinin göstergesidir. Bu durum kadının aşağılanmasıdır. (SIS), gerçekte birisinin hadisi baz almaktan ziyade hislerini kullandığında bunun İslam anlayışı olmadığını, bazı insanların anlayışı olduğunu söylemektedir.

Namazı bozan şeyleri bazı insanlar kendi anlayışları doğrultusunda belirtmişlerdir. Hadis uzmanlarının bu meseleyi asla bu şekilde anlamadıklarını belirtirler. Örneğin Hz. Aişe: “Siz, bizi eşek ve köpeklerle bir mi tuttunuz?” diyerek bu haberi yalanlamıştır. Bunun Allah’ın elçisi tarafından öğretilen bir şey olmadığını söylemiştir. Hz. Aişe: “Hz. Peygamber namaz kıları, ben onunla kible arasında uzanırdım.” demiştir.⁴ O halde kargaşa nerede? Bu hadisler, namazı asla bozmayacağı anlamına gelse de birinin dikkatini dağıtıp namazı bozmasına sebep olabilir anlamındadır. Sahihî Müslim Şârihi Nevevi: “Buradan maksat bu varlıkların kalbi meşgul etmesinden dolayı namazı bozması anlamındadır.”⁵ demektedir.

Burada bahsedilen tüm şeyler birinin dikkatini dağıtabilir. Bir Yahudi özel görünümünden dolayı dikkati bozabilir ve de şu gerçek ki müslümanla kavgalı olmasından dolayı bir düşmanı görmek birinin dikkatini açıkça dağıtabilir. Bir domuz veya bir eşek dikkat dağılmasının kaynağı olabilir. Çünkü onun gidişi, yüksek sesi ve kötü kokusundan dolayı ve de bir mecusunin alışılmadık dış görünüşünden dolayı (Arapların bakış açısıyla) ve bir kadın (namaz kılan kimse tüm dikkatini toplamak zorunda olmasına rağmen) güzelliğinden ötürü dikkati dağıtabilir. Bu durumun sadece dikkat dağıtma kaynağı olarak görülmesi yeterli kanıttır. (SIS), tarafından bahsedilen gerekçeyle aynı paralelde değildir.

Bu durum kadının aşağılanması değildir. Eğer bir kadın erkeğin önünden geçecek olsa namazını bozar ki, bunu da kişinin dikkatini dağıtarak yapar. Burada bahsedilenlerle kadınlar arasında bir paralellik yoktur. Beraber bahsedilmişlerdir. Çünkü hepsi dikkat dağıtıcı özelliğe sahiptir. Şayet biri dese ki “*İnsanlar, köpekler ve eşekler hepsi yaşayan canlıdır.*” bu insanlarla köpek ve eşeklerin eşit kabul edildiği anlamına gelmez. Gelir mi? Burada aynı zamanda yetişkin kişiler söz konusudur. Küçük çocukların dikkati dağıtmayacağı ortadadır. Abdullah b. Abbas(ra)’tan rivayetle Katade dedi ki: Hz. Cabir, Hz. İbn Abbas’tan ve Şube’den rivayetle Hz. Peygamber dedi ki: “*Adet gören kadın ve köpek namazı bozar.*”⁶ Bu gibi şeyler namazı bozamaz.

³ Ebu Davud, II, 704.

⁴ Buhari, IX, 493.

⁵ أُنْ الْمُرَادُ بِالْقَطْعِ نَقْصُ الصَّلَاةِ لِشَيْءٍ الْقَلْبَ بِحَدِّهِ الْأَجْنَاءِ Nevevî, el-Minhâc, IV, 450.

⁶ Ebu Davud, II, 703.

Fakat kişinin dikkatini dağıtır. Ebu Said el-Hudri(ra)'dan rivayetle Hz. Peygamber (sav) buyurdu ki: “*Hiçbir şey namazı bozmaz, fakat önünüzden geçen birine engel olun. O, şeytandır!*”⁷ Burada şeytan mecazi (namazın hususundan dikkati dağıttığı için) anlamda kullanılmıştır.

Bir kadının aşağılanması Hz. Peygamber'in davranışı olamaz. (SIS)'in bazı entelektüelleri, (dünyanın diğer kesimlerindeki feminist liderlerden etkilenen) bir kaç sahabiyi, kadını aşağılayan bu rivayetleri hadis külliyatına sokmakla suçlamaktadır. Onlara göre Ebu Hureyre(ra), sayısız kadını aşağılayıcı hadise katkıda bulunmuştur. Bu yüzden Hz. Aişe onun rivayet ettiği birçok hadisi eleştirmiş, onunla kibarca alay etmiştir. Hz. Aişe, yukarıdaki hadisi şöyle diyerek reddetmiştir: “*Ebu Hureyre(ra), kadınları köpek ve eşeklerle aynı seviyede mi görüyor?*”

Aynı zamanda Ebu Hureyre iddia etmiştir ki Hz. Peygamber(sav) şöyle buyurmuştur: “*Üç şeyde uğursuzluk vardır.*”⁸ (SIS)'in bakış açısıyla Ebu Hureyre, bu sözü Hz. Peygamber'in vefatından sonra ortaya atmıştır. Sonuçta bu söz Hz. Aişe'ye ileildiğinde onunla nazikçe alay etmiş ve bu sözü cevaplamıştır. Hz. Aişe Ebu Hureyre hakkında: “*Dersini öğrenmeye eğilimli değil.*” ifadesini kullanmıştır. Ebu Hureyre'nin Hz. Peygamber'in(sav) uzun cümlesinin sonunda yettiğini söylemiştir. Hz. Peygamber(sav) diyordu ki: “*Allah şu Yahudilere lanet etsin. Onlar iddia etti ki şu üç şey kötü şans getirir: Kadın, ev, at.*”⁹

Medine'deki ilk 6 yılında toplumla kişi arasında ayırt edici çizgiler yoktu. Müslüman feminist entelektüeller şunları iddia ettiler: Hz. Aişe'nin kapısı mescide açılıyordu. Hz. Peygamber saçını kapıda yıkıyordu. (itikaftayken). Müslümanlar Hz. Peygamber'in evine davetsiz giriyorlar ve ona yakın akraba gibi davranıyorlardı. Hz. Peygamber, kimsenin evine izinsiz giremeyeceğini emretti ve onlarla kendi arasına engel perdeler koydu. Perdeler erkeklerle Hz. Peygamber'i ayırıyordu. Hz. Peygamber'in vefatından sonra kadın düşmanı Müslümanlar, Hz. Peygamber'in hanımlarının evden çıkarken başörtüsü takma geleneğini tüm kadınlara uyguladılar. (SIS)

Hz. Peygamber'in(sav) vefatından sonra kadınları aşağılayıcı sözler için Müslümanlar, Peygamberimiz'in eşlerinin yanına gelip, onlardan bu sözleri onaylamalarını ve açıklamalarını istiyorlardı. Müslümanların kendisine doğrudan soramayacakları soruları eşlerine soracaklarını Hz. Peygamber biliyordu. Hz. Peygamber en çok Yahudi günlük ritüel ve geleneklerine karşı (ki bunlar genellikle kadınlarla ilgili) durmuştu. Böylelikle Müslümanlar Hz. Peygamber'in davranışlarını öğrenecek ve

⁷ Ebu Davud, II, 718.

⁸ Tabarâni, Mu'cemü'l-Kebîr, XXIV, 153-154.

⁹ Tayâlisî, Mûsned, s. 215.

kadın düşmanı davranışlardan vazgeçeceklerdi. Fakat Hz. Peygamber’in vefatından sonra günün politik çıkarları gereği kadınlar üzerine kapılar utanmasızca kapatıldı. (SIS)

Hz. Aişe yalnızca Ebu Hureyre’nin hatırlamadığı kısmını düzeltmiştir. Hadis külliyyatında bu hikayeyi (narration) incelediğimizde Ebu Hureyre’nin tek başına böyle bir hadisi kaydetmediğini görürüz. Abdullah bin Ömer (ra), Sehl bin Sa’d (ra) ve diğer bazı sahabeler görünürde, yapısında kadına düşman gibi gözükken hadisleri rivayet etmişlerdir. Bu nedenle, Hz. Ebu Hureyre’yi kadını aşağılamakla suçlamak doğru değildir.

SIS, böyle hadisleri anlamak için hadisçilerin tefsir çalışmalarına asla başvurmamaktadır. Sünnette kanıtlandığı gibi, uğursuzluk getiren şeylere inanmak veya başkalarını bununla korkutmak bir çeşit şirktir. Hz. Enes bin Malik’in rivayet ettiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurmuştur ki: “Adva (Allah’ın izni olmaksızın hastalığın yayılması) yoktur ve tıyara¹⁰ (kuşların uğursuzluğuna batıl inanç) da yoktur, fakat iyimserliği severim. ‘İyimserlik nedir?’ diye sorduklarında ‘Bir şeyi hayra yorma’” buyurmuştur.¹¹

İslam, tüm bu gibi şeyleri iptal edip yasaklamış, iyi veya kötü hiçbir etkilerinin olmadığını söylemiştir. Bu Hz. Peygamber’in “Tıyara yoktur” ve bir başka hadisinde “Tıyara şirktir” buyurmuştur.¹² Yani bir şeyin zarar veya fayda vereceğine inanmak, bir şeyin herhangi bir etkisi olacağına inanmak şirktir. Çünkü o dönemde bir kişinin yaptıklarına etkisi olacağına ya da bir şeyin bazı şeyleri meydana getireceğine inanıldığı anlaşılmaktadır.

Bu uğursuzluk getiren şeylerle (Tetâyur) ilgili temel prensiptir. Uğursuzluk getiren şeylerin bir kadın, ev veya at olabileceği ile ilgili Feministler tarafından dile getirilen hadis bu prensiple uyumlu değildir. Alimler, bu gibi hadislerle tetâyur’u yasaklayan hadisleri nasıl uzlaştıracakları konusunda ayrılmaktadır. Bazıları, bu hadisleri gördüğü gibi ele alarak demişlerdir ki bu tetâyur’un uygulanmasında bir istisnadır, yani bir başka deyişle eğer kişi yaşamak istemediği bir evde yaşıyorsa veya anlayamadığı bir kadın ile birlikteyse veya memnun olmadığı bir at veya hizmetçiye sahipse, bunları satarak veya boşayarak kurtulmadığı sürece tetâyur yasaklanmıştır.

---

¹⁰ Tatayyur (uğursuzluğa inanış) kötümserliktir ve hoş gitmeyen bir şey, bir söz, bir hareket veya kötü görülen bir şey olabilir. Bir zamanlar kuşları ürküterek hareket etmelerini sağlarlar ve eğer kuş sağa giderse buna uğur atfederler ve yolculuklarına veya başka planlarına devam ederler; fakat kuşlar sola giderse yolculuklarını veya planlarını iptal ederler ve uğursuzluk sayarlardı. Bu nedenle, bu durum onları ilgilerini çeken şeyleri yapmaktan alıkoyardı.

¹¹ Buhari, 5776; Müslim, 2224.

¹² Ebû Dâvud, 3910; Tirmizî, 1614.

Diğerleri de demişlerdir ki, bir ev çok küçük veya soruna yol açan komşulara sahipse; bir kadın çocuk doğurmuyorsa, sivri dilliyse veya şüpheli davranıyorsa; bir at kontrol edilmesi güç veya pahalıysa; bir hizmetçi kötü alışkanlıklara sahipse veya güvenilir değilse uğursuzluk olarak düşünülebilir.¹³

Ancak doğru olan tüm bu gibi uğursuzluk inançlarının kınanması ve hiçbir kadın, at veya hayvanın Allah (cc)'in izni olmaksızın zarar veya fayda veremeyeceğidir. Allah iyi ve kötüyü yaratandır. Bir insan karısının kötü davranışıyla, birçok sorunun olduğu ev ile imtihan ediliyor olabilir ki kişiye bu durumda Allah'ın hükmünden yine Allah'ın hükmüne kaçarak kurtulması tavsiye edilmiş ve böylelikle yasaklanan kötümserlik ve uğursuzluk inançlarına düşmekten sakındırılmıştır.

HADİS METİNLERİ EKLEME VE UYDURMA

Sahabe metne bilinçli bir şekilde ilave yapmamıştır. Metinde ilave veya çıkarma şeklindeki herhangi bir değişikliği, hadis otoriteleri büyük günah ve orijinallığı bozucu olarak kabul etmişlerdir. Bu nedenle kadın düşmanlığı gibi ifadelerle sahabeyi (örneğin Ebu Hureyre'yi suçlamak kabul edilemez. Hadis literatürü içerisinde kadınların statüsünü yücelten pek çok hadis bulunmaktadır. Bu hadislerden bazıları Ebu Hureyre tarafından aktarılmıştır. Kadının durumunu yücelten hadisleri rivayet eden Ebu Hureyre nasıl olur da kadın düşmanlığının odağı olarak görülebilir?

Örneğin Ebu Hureyre'den rivayetle bir adam Hz. Peygamber'e: "İlk önce iyilik edilecek kimdir?" diye sorduğunda cevaben: "Anandır, anandır, anandır, sonra babandır." demiştir.¹⁴ Diğer bir örnekte şu rivayettir: Hz. Peygamber(sav) buyurdu ki: "Kim üç kızını yetiştirip iyi biriyle evlendirirse cennete gider." Bir adam iki kız için ve tek kız çocuğu için de sorduğunda Hz. Peygamber aynı müjdeyi vermiştir.¹⁵

Neticede yukarıdaki hadiste erkek çocuktan bahsetmedi. Ebu Hureyre kadını en güzel şekilde Hz. Peygamber'in tanımladığını söylemektedir: "Bu dünya hayatı cömerttir. Bu dünyanın en cömertleri de dürüst kadınlardır."¹⁶ Hadisin diğer versiyonunda Ebu Hureyre, Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğunu rivayet eder: "Şefkat ve merhamet bir

¹³ Bu konuyla ilgili daha ayrıntılı birçok cevap İbnü'l-Kayyim'in çalışmalarında bulunabilir. Bkz: İbnü'l-Kayyim, Miftah, II, 258.

¹⁴ Buhârî, VII, 69.

¹⁵ Ahmed b. Hanbel, Müsned, III, 1746.

¹⁶ Ahmed b. Hanbel Müsned, III, 1746.

kadının dindarlığını tamamlar. Sizin en hayırlınız, eşine karşı en iyi davranandır."¹⁷

Biz burada görüyoruz ki, şayet bir kişi bu hadisleri reddetse, İslam'ın kadına verdiği eşsiz değeri de reddetmiş olacaktır. (SIS), Malezya'daki Müslüman kadınların özgürleşmeleri adına şiddetli saldırılar başlattı. Kadımlarla ilgili rivayetleri yanlış anlayan (SIS), diğer ülkelerdeki feminist hareketlerle birlikte güçlerini birleştirmeye çalıştı. (SIS), son zamanlarda eşitliği çağrıştıran bir organizasyon (Müsâvât) başlattı.

Müsâvât, Müslüman ailede eşitlik ve adaleti savunan evrensel bir harekettir. Müsâvât, ailede eşitliğin olması gerektiğini, şu anda Müslüman aile kurallarının pek çok açıdan adil olmadığını savundu. Müsâvât, Müslüman ülkelerdeki ve toplumdaki kadın grup ve aktivistler tarafından benimsenip, Müslüman aile kurallarıyla kadına karşı ayrımcılığı ortadan kaldırmak için on yıllarca mücadele etti. Çekirdek grup, Malezya'daki (SIS) tarafından koordine edildi. Müsâvât, on bir ülkedeki Müslüman akademik ve aktivistlerden on iki üye ile oluşturulmuştur. Bu algının kavramsallaştırılması adına yaklaşık otuz ülkeden Müslüman akademik, aktivistlerle pek çok toplantı ve tartışma düzenlendi.

SONUÇ

Malezyalı kadın Müslüman entelektüeller yani (SIS)'i temsil edenler, İslam'a çok tartışmalı bir şekilde yaklaşıyorlar. Birçok çağdaş fikri (kadın hakları, demokrasi, eşitlik ...vb) toplumdaki kadın hareketlerini açıklamak için kullanıyorlar. Argümanlarına destek için kaynaklarda çok seçici davranıyorlar. Kendi fikirlerini destekleyen kaynakları bir kerede gözü kapalı kabul ediyorlar, kendilerini onaylamayan kaynakları da göz ardı ediyorlar. Hadise indirgemeci yaklaşımlarıyla hadisleri doğrudan edebi anlamıyla yorumluyorlar. Bu hadisi rivayet eden kişilerin hiçbir özelliği analiz edilmiyor.

Hız. Peygamber'in hadisi İslam'ın temel kaynağıdır. İnsanların günlük yaşantısındaki birçok uygulamada hadis önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle yapılan hadis çalışmaları doğru anlaşılmalıdır. Hadisleri anlamaya yönelik çalışmalar incelendiğinde dilin ve içeriğin açıklanması büyük önem arz etmektedir. Garibü'l-hadis, Nâsîh-Mensuh, Muhtelefü'l-hadis, Müşkilü'l-hadis, Muhkemü'l-hadis, Esbâb-ı Vurudî'l-hadis, Fıkhu'l-hadis gibi önemli miktardaki hadis çalışmaları/kitapları bunları içermektedir. Hadis ve sünneti anlamaya yönelik çalışıldığında her ikisinin birbirini tamamladığı görülür. Her ikisinde de mevcut bulunan problemler, her ikisinin yeterliliğinin

---

¹⁷ İbn Hibban, Nikah, IX, 483-484.

yanında ayrı ayrı çalışmaları gerektirecek bir derinliğe sahiptir. Hadisleri değerlendirmeye yönelik çalışmalar ve hadisleri Hz. Peygamber'in söylemek istediği şekilde yorumlamak, dirâyetü'l-hadis (hadisin içeriğini, kelimelerini, Arap gramer yapısı ve cümle yapısı çerçevesinde tartışan, bunların Hz. Peygamber döneminde yaşanan olaylarla ilişkisini araştıran) çalışmasında bir araya getirilmiştir.

Hadis bilimlerine ilaveten temel İslam bilimleri, fıkıh metodolojisi, teoloji ve kelim doğrudan ve dolaylı olarak hadis metinlerini anlamaya çalışır. Çünkü bu bilimlerden hiçbiri kendi aralarında dini bir sonuca varmak için bağımsız olarak kullanılmaz. Sünnet, bu bilimlerin karakteristik ilgi alanları ve metodolojileri çerçevesinde görüldüğü için, böyle görüşlerin hadis metinlerinin gerçek içeriklerini ne dereceye kadar yansıttıklarını analiz etmek gerekmektedir. Örneğin fıkıh metodolojisi tarafından bir yargıya varmak için bir metin veya söylev analiz edildiğinde veya kelim tarafından inanç açısından problemlili olup olmadığına karar vermek gerektiğinde, hadiste belirtilen mananın açıklanması yeterli olmayabilir. Bu nedenle bu gibi yaklaşımlar bir kuralın kapsamının daraltılmasına, hatta sünnetten yoksun bırakılmasına sebebiyet verebilir. Yetersiz bir yaklaşımı tercih etmek yerine sünnetin anlamını dinin ilahi hikmetiyle değerlendirmek daha isabetli olacaktır.

Sonuçta farklı bilimler ve metodolojiler çerçevesinde insan psikolojisini ve hadisin vaki olduğu toplumsal yapıyı dikkate almadan hadisi değerlendirmek birçok soruna sebep olmaktadır. Hz. Peygamber'in peygamberliğini göz ardı eden, O'nun sosyal sorumluluğunu dikkate almayan değerlendirmeler, uygun olmayan sonuçların elde edilme riskini taşımaktadır.